

guer «l'Encantada, que, traydora, / estrafà la figura de Griselda / son caminar suau y sa veu dolça, / son *migrure* de verge que somnia, / son ayte de palmera que 's gronxola / ---», *Canigó* II, 181. «Me adormo ab un *migrure* als llavis», EmVilanova (O C II, 185) Encara que no figuri en els diccionaris de la llengua de tots, n'és ben digne, tant com *migpartir*, *+miggirar-se* (V. infra la cita que en faig de Vayreda), i uns quants més d'aquesta formació que també s'hi han oblidat

El mot comú és l'altre Del ll. SÜBRÏDERE, ja clàssic i antic en llatí (Varró, Ciceró, Virgili), i que en català es troba des dels orígens: «prérgan-vos tots aquests --- cava<1>lers que ls digats --- que havets en cor de fer --- e lo rey, quant ho oy, pres-se a *sonriure* (var. ms. *sonnira*) e dix-li, per scarn ---», «e l comte de Foix, quant hac oyda la resposta d'En Roger de Lúria, prese a *sonriure* ---», Desclot (NCl IV, 76.13, v, 125 6, Buchon, 134b, 166b; Corol, 353) Més generalment es troba ja des d'antic *sonriure* amb *m* (i en alguna de les cites que trobem impreses amb *n* no sabem si el ms ho posa amb la titlla *õ* que igual es podria entendre com *m*) En tot cas la *m* està comprovada de sobres per la grafia *sonpriure* en el *Decam* VI, § 2, 354 26 (i després, passim)

«Venç a la mort e féu la cara fort alegre e començà a *sonriure* e a enseñar fort gran goig», Eiximenis (*Llibre de les Dones*, § 14, paraula que comprovo escrita amb clara lletra *m* en el ms. principal, A, f° 18v2), «confessau-vos --- e ell *somrebie s*», «si un religiós se vol tornar a Déu, tenint la sua regla --- los altres, qui van a infern, se burlen d'ell. a cada cantó de la claustra se'n trufen, prenent lo nas a *sonriure* —Pus singular voleu vós ésser. .?», StVicentF (*Serm* II, 76 22; I, 94 1); «la qual cosa veent l'esperit, *sonrient* me dix ---», *Corbatxo* (BDLC XVII, 18, que en un altre passatge, p 23, porta *sonrient*); «comensà a *sonriura* e raspòs ---», Reixac (*Questa*, 89 23; també 146 8 i altres, tots ells amb *m*) «La Princesa stava jugant ab la Viuda a nayps --- e aquí se assigné l'Emperador demanant-li de son mal; e ella li respòs --- com yo veig la M. V, soptosament se parteix lo mal de mi girant los ulls devers Tirant, e prenent-se a *sonriure*», JoMartorell (§ 218, comprovat en la princeps, i així mateix Ag III, 26 14, mentre que Riquer, p 637, infidelment *sonriure*); «aquelles paraules deya lo rey *sonrient-se*», «lo cavaller en *sonrient* dix-li ---», *Eiximplis* recull Ag II, 246, 57.

Antigament hi convivia encara una altra variant, comuna amb les formes d'altres llengües romàniques —fr *sourire* (ant *sozrire*), it *sorrider*, port *sorrir*—, o sigui *sotsriure*: «En Deci *sotsrién* dix a él ---» (trad *subridens*, 501 18), *VidesR*, 171v2; *sotsrient* Marsili, § 37 (ed Quadrado, p 116); «--- sobrevinent dolor --- la donzella pres marit --- passats prop de 20 anys --- son marit se morí, e --- ab breus paraules toquí e declarí tota la tració que la vella me avia feta, e ella, un poc *sotsrient*, respòs --- —Bé m membra tot --- exceptat --- Què val d'açò fer menció? Som yo e tu vells axí que no ---» en l'obra juvenil de BMetge, *La Ve-*

lletona (Riq, 106 31); «mirant tostemps en la cara a Tirant, *sotsrient-se* perquè Tirant conegués que ella l'havia entès», JoMartorell (princeps, § 119 = Riq., p. 317). Forma en la qual (com més o menys en la d'aquelles llengües) la forma sub- del prefix va anar canviant-se en el seu substitut romànic SUBTUS, sense que es pugui precisar (it., port.) fins a quin punt va arribar a haver-hi *sosr-* simplificat fonèticament com *sorr-*

¹⁰ En català, com en l'oc. *sonnure* i el cast. *sonreír*, sorgeix una nasal, en aquestes llengües també des dels orígens: *sonriso-s'* o *sonrisó-s'* en el poema del *Cid*, *sonreír* en l'Atx. de Hita En llengua d'oc des de mj. S. XIII: ja dos cops en *Flamenca*. «adoncs la piucela *sonris* / e dis ---», en la V. de *Sta Doucelina*, *Gulhem de la Barra*, i a l'*Evangelí de l'Enfansa* («él *sonris* / ves sa maire, pueys li dis ---», v. 1598) compost en vers a Provença a la primera meitat del S XIV (RFGN XXII, 989, v. 1598); encara que aquí també es trobi des d'antic *sosrre*, *sor-*, *sobsr-* (*G de Rossilhon*, *Jaufré*, *Beda*) (PSW VII, 810b; Rayn. v, 98b, Appel, *Chr* I, 296)

Com ja va indicar Schuchardt (ZRPb xxxv, 89) i vaig explicar en el DCEC (REfR; DECH IV, 858b, n. 2), aquesta *m* nasqué per analogia dels casos en què el romànic vacillava des d'antic, en els derivats formats amb CON-, entre COM-P- i CO-P-, i igualment CONV-/COV-, CONF-/COF-, COMB-/COB-, CONL-/COLL-, CONR-/CORR-, CONT-/COT- etc. (*co(n)venir*, *co(n)fondre*, *co(n)tral*, *co(n)rear* ---): per això aparegueren en ells en SUB- (ll vg. *so-*) variants analògiques del tipus *somb-*, *sont-*

Es tracta d'un fenomen que en castellà s'estengué bastant en formes com *sonrosado*, *sonrodarse*, *sancochar*, *sonsanar* (així, en lloc del cast. ant. *sosañar*, en el poema *Elena y Maria*, de fi S. XII, i en asturià or. i central: RFE I, 90), i que en cat /oc pot donar compte de variants com *somsr/SOLSIR*. N'hi ha també casos sards (*sumbulla* i REW, 8350a) i Schuchardt en cita d'altres a Sardenya, Calàbria etc. El fenomen tingué vida menys proliferant en oc. i cat., però es mantingué fermament en el mot cabdal *sonriure*, en el qual l'ajudava així mateix una espècie d'etim. pop, a base de SUMMUS, car es podia analitzar el mot com un *riure som* 'poc fondo, superficial'. I no deixà d'haver-n'hi, fins en aquestes llengües, algun altre cas: com un, per cert, que aporta excel·lent confirmació a l'explicació donada, en el mot *sopartir*, bastant freqüent en l'occità medieval, en lloc del qual apareix *sompartir* en la *Cbanson d'Antocha*, mot de significat quasi igual al de *compartir* (que té variant *copartir*): «sas companhas elir e *sompartir*», que Paul Meyer justifica i tradueix, en la seva edició, per «composer et former les compagnies» (v 199, PSW VII, 890a).

⁵⁰ DERIV. *Sonrient* [c. 1890, MrnAguiló]: «A la cisterna arriben; / jauen a la vorera tres soldats / l'un de sobines dorm, l'altre somnia / amb *sonrienta* faç / ---», JnAlcover (*Po Biblics*, Set, v. 34, O C, 90) «La verge, *sonrient*, amb gest graciós s'inclina / ---», Alomar (*Idilli etern*, v. 8), la forma *sonri-*